



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiae, Speculum Disciplinae, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De septuplici materia laudis Dei. Cap. LXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

De septuplici materia laudis Dei.

CAP. LXV.

SECVNDVM ista septem, intelligimus
 Septuplicem Dei laudis materiã, cui om-
 nia quæ laudem Dei sonant, possunt includi.
 Sex enim sunt principalia Dei opera, ad quæ
 omnia alia reducuntur. Septimum verò non
 est opus, sed ipse operans Deus, in se quies-
 cens, & ab omnibus operibus suis superleua-
 tus. Horum figura sunt opera primorum sex
 dierum, quibus Deus omnia fecit & comple-
 vit quæ fecerat Deus in sex diebus. Sed
 cum omnia fecisset Deus in sex diebus, & nihil
 in septimo legatur addidisse quo facta perfice-
 ret, sed potius ab omni opere cessasse & re-
 quieuisse, quomodo ea perfecit si nihil addēdo
 fecit? nisi quia per hoc nobis datur intelligi,
 quòd omnis creatura de se imperfecta est, &
 ipse Deus est omnium operum suorum per-
 fectio, & in ipsum reflectitur omnis creatura
 à quo fluit sicut in primam causam; ex quo
 omnia per causam formale; per quem omnia
 per causam efficiētem, in quo omnia per cau-
 sam finalem; & hoc fit per glorificationem
 rationalis creaturæ, in qua clauduntur omnes
 aliæ creaturæ, cum propter rationalem crea-
 turam omnia reliqua sint creata, & ipsa sit
 omnium capax per intellectum & naturæ si-
 militudinem: & hoc maximè apparet in ho-
 mine, cui ad seruiendum omnia ista visibilia
 sunt creata. Primum opus Dei potest dici
 creatio, in quo laudabilis apparet eius mira-
 virtutis potentia, quòd tam multa, tam mag-
 na, tam varia, tam solida, tam nobilia virtute
 plena potuit sic facile, sic subito, sic decenter,
 ex nihilo producere, & sic naturaliter collo-

Per sex
 opera Dei
 mirificè
 docet Deus
 semper
 laudandū.
 I. opus
 Creatio
 omnium

Sap. 11.4

2. Gubernatio con-
ditorum.3. Redemptio gene-
ris huma-
na.4. Iustifi-
catio no-
stra.

care: cū extra mundū nihil sit, supra quod mū-
di moles quasi super basim collocetur. Sap. Si
virtutem & opera eorum, id est, visibilia &
factorū mirati sunt, intelligant ab ipsis, quo-
niam qui hæc constituit, fortior est illis. Se-
cundum opus Dei est vniuersorum gubernatio,
in quo euidenter apparet laudabilis sapiētia
prouidētia Dei: quia nihil omnium quæ sunt,
a maximo vsque ad minimū latet eius scien-
tiam, sed omnium nouit proprietates, virtu-
tes, operationes, & singulorum multiplices ra-
tiones naturales & casuales, quare singula sine
ficut sunt, & non aliter. Et hæc omnia præor-
dinauit sic, vt quasi naturaliter vel casualiter
videantur fieri: tamen ita librata sunt in eius
prouidētia, vt nunquā excedant dispositionis
eius limites, & omnia bonis cedunt in bonum
per eius prouidentiam, & malis in malum per
eius æquitatis iustitiā. Et licet in his & in aliis
specialiter dicatur laudabilis videri eius potē-
tia & prouidētia, vel alia in Deo laudabilia: ta-
mē in singulis eius operibus omnia simul in-
telliguntur, sed causa breuitatis transeo. Ter-
tium opus Dei est humani generis redemptio:
in quo specialiter apparet laudabilis clementiæ
eius misericordia, qua nostræ miseræ compa-
tens, decreuit nostram naturam assumere, &
debitum satisfactionis nostræ pro peccato no-
stro moriens exolvere; & sic nos de mortis de-
bitō eripere, & in pristinam restituere dignita-
tem. Quid clementius, quid misericordius co-
gitari possit, quā summū Dominum pro vili
seruo fieri minimum, innocentem pro reo li-
berando se morti tradere, pro inimicis glorifi-
candis in gloriā fieri, & ab ipsis pro quibus pa-
titur, se occidi permittere? Quartum opus
Dei, est opus iustificationis nostræ: in quo lau-
dabilis apparet eius patientiæ sustinentia, qua
pecca-

peccatores non solum patienter tolerat, sed & benignè à peccato iustificat, & à peccato defendit, & gratiam merendi donat, & occasiones merendi providet, & sacramenta quasi gratiæ vasa instituit, vt per ea infundatur gratia iustificationis à peccato, & Spiritum sanctum dat fidelibus ad compunctionem & consolationem, & ad varias virtutes & gratiarum operationes, faciens de inimicis amicos Dei, & filios & hæredes, liberum arbitrium ad bonum promouens, nec tamen libertatem auferens; inuoluntarios faciens voluntarios, non cogendo sed inspirando & occasiones procurando.

Quintum opus Dei, est iusta meritorum retributio, quo ad reprobos: in qua laudatur eius munditia, qua detestatur omne vitium & peccatum, & omne bonum diligit, & congaudet quasi sibi condecienti. Laudabilis est eius iustitia, qua malum impunitum non patitur, & secundum meritum suum locat in peccato perseverantem: & quo fructu se spoliavit peccator, priuat eum, & fructum operum suorum facit eum in tormentis gustare. Et laudatur eius sapientia qua scit etiam de malis eligere bona; & cogere sibi seruire in pœna, qui nolebant ei subesse in culpa. Et ordinat omnia malis cedere in pœnam, quæ hinc conuerterunt ad peccatum, vt corpus, intellectum, tempus presens: & alia quæ data eis fuerant vel oblata ad occasionem merendi & gloriæ augmentum, quæ ipsi conuerterunt ad peccandi instrumentum: sed iustitia Dei conuertit ad cumulum pœnæ. Corpus per quod hinc peccauerunt, illic in pœna recipient: & per hoc plus cruciabuntur. Intellectum ad temporalia conuerterunt: & per hunc inexcusabilis accusabuntur. Tempus quod ad seruiendum Deo acceperant, in peccato consumpserunt: & ideo sine fine punientur,

5. Reprob
borum pœni
nitio.

tur, sicut hinc finem non posuerunt in peccato
 ut qui peccant in suo aeterno hic, puniantur in
 aeterno Dei illic: & qui in Deum infinitum sem-
 per peccauerunt, in infinitum quo ad duratio-
 nem poenarum crucientur. Laudatur & boni-
 tas Dei, qui hanc malorum poenam ordinat ad
 beatorum laetitiam, qui talia per Dei gratiam
 euaserunt. Ita autem ordinatur per Dei iustitiam
 reprobatorum damnatio, sicut per eius bonitatem
 beatorum saluatio. Sextum opus Dei est
 gloria beatorum: in qua laudatur eius larga &
 mirifica remuneratio, qua pro paruo & breui
 merito aeternam & ineffabilem Sanctis dat in
 caelo gloriam, & laetitiam & felicitatem, & om-
 nia eis ordinat in bonum, tam bona quam ma-
 la, & propria & aliena; & non solum mala poe-
 nae, sed etiam mala culpa; ut de bonis propriis
 gloriantur, & de alienis congaudendo delecten-
 tur. De malis propriis gaudent quae euaserunt;
 de alienis quod similia non inciderunt. Gau-
 dent de propria felicitate quae est multiplex.
 Gaudent de omnium electorum gloria, tam
 multipliciter quam multiplex est omnium glo-
 ria simul tam in numero quam in magnitudi-
 ne: & de quolibet sicut de se gaudent: qui tan-
 tum diligunt illum habere quae habet, quod
 nollent ea habere ut alter careret eis. Sed de
 gloria Dei tanto plus super omnem & suam
 & Sanctorum gloriam gaudent, quanto
 plus Deum diligunt supra seipsos & supra om-
 nes alios, & maxime cum gloria Dei infinita
 sit: & ideo supra omnem mensuram debet esse
 gaudium de gloria eius; licet creatura non va-
 leat infinite diligere & gaudere. & adhuc gau-
 det quisque se diligi ab omnibus, sicut dili-
 gunt seipsos. Insuper gaudet se diligi a Deo
 plus ineffabiliter quam a seipso. Et omnium
 gaudia sibi gaudent esse communia, & ad ple-
 ne

6. Glorifi-
 catio bea-
 torum.

nè participandum exposita : & hauriunt de omnibus quantum capiunt, & capere possunt sicut proprium. Ibi erit gloria spirituum & corporum. Ibi videbitur Deus secundum diuinitatem facie ad faciem, & secundum humanitatem gloriosam in quam desiderant etiam Angeli prospicere. Sicut etiam certi sunt electi se gloriam illam habere : ita certi sunt quòd nunquam possunt eam amittere. Ibi est satietas sine fastidio, & desiderium desiderati plena adeptione. Ibi plena & pura laus resonat de omni corde laudantium Deum, pro tam magnifica bonitate eius, quæ eos ab æterno ad hanc gloriam prædestinavit. Posset qui vellet ista sex opera Dei, in quibus est omnium operum eius consummatio referre ad primorum sex dierum significationem : ut opus creationis assignetur primæ diei, in qua post omnium materialium creationem facta est lux, distinguens noctem & diem : quia spiritualis creatura à corporea est distincta luce intelligentiæ rationalis. Opus gubernationis significatur per opus secundæ diei : in qua aquæ superiores interpositione firmamenti distinguuntur ab inferioribus : quia cælestia quantum situ distat à terrenis, tantum & qualitate, & tanto nobiliori modo diuinas influentias recipiunt, quibus iuxta modum sibi congruum ordinantur. Opus redemptionis significatur opere tertiæ diei, in qua aquis inferioribus segregatis à terra, terra apparuit arida & fructifera : quia peccatis totum genus humanum occupantibus semotis ab Ecclesia & apud infideles remanentibus, Ecclesia diuersis gratiarum germinibus fecundatur. Opus iustificationis significatur opere quartæ diei, in qua luminaria cæli facta sunt : quia per solem charitatis, & lunam fidei, & stellas aliarum virtutū, corda fidelium illuminantur.

Elegans
collatio
præcedentium cum
operibus
sex dierū

minantur, & vitam, & ordinē, & meritorum vigorem quali per lucem & calorem syderum consequuntur. Opus iudicationis & condemnationis reproborum significatur opere quinta diei, in qua ex aquis natantia & volatilia facta sunt: quia ex eodem genere hominum, alij eleuantur sursum ad caelestia per gratiam, alij relinquuntur in reatu damnationis, in qua nati sunt per meritū culpę originalis & actualis. Opus glorificationis significatur per opus sextę diei, in qua homo ad imaginem Dei factus omnibus mundanis præficitur: quia per gloriam fit homo Deiformis, & illi vnitur sicut membrum capiti, qui omnibus sicut verus Dominus principatur Iesus Christus

Sabbatum Dominus noster. Septimum Dei non est opus, sed operis Dei impletio per quietem in Deo: qua Deus quiescit in se & nos in Deo. Vnde sabbatum appellatur, id est, requies: quia per quietem in Deo perficitur rationalis creatura, quæ est causa & forma omnis irrationalis creaturæ: cum ad hoc semper omnis natura conetur vt rationalem mentem doceat se, & Dominum suum agnoscere, & ei ad hoc seruiat, vt eum ad Domini sui seruitium semper admoneat, & ad laudandum eum accendat. Qui hoc sabbatum quiescendo non celebrat, pactum Dei cū homine violat, qui super omnia vult hominem in se quiescere, & sibi per amorem tenaciter inhaerere. Ipse summa est suæ laudis materia, quem nulla operum suorum magnificētia valet docere laudabilem, sicut est. Sicut opus mutum nescit artificis sui peritiam vocaliter enunciare; sed tacendo innuit quàm sit laudabilis qui talia voluit & sciuit & potuit tam feliciter operari. Ecclesi. Maior est omni laude. Septem autem verbis vltioribus Ecclesia vitur ad laudem Dei, quasi septem

septem iubilorum tubis mysticis: scilicet laudare, benedicere, magnificare, confiteri, honorificare, glorificare, & superexaltare. Tertius ^{3. Orandi modus mentalis.} orandi modus est mentalis, cum tacito ore solamens sua desideria pandit Deo, & affectum cordis Deo effundit, & eum intus per amorem amplectitur, vel cum reuerentia adorat; tanto felatius in Deum diffundens, quanto plura valet affectus comprehendere quam lingua exprimere, dicens cum Psalm. Domine ante te ^{Psalm. 37, 23} omne desiderium meum: & gemitus meus a te non est absconditus. De hac re dicit Dominus Ioan. 4. Veri adoratores adorabunt Patrem ^{Ioan. 4, 23} in spiritu & veritate. Spiritus est Deus, & qui adorant eum in spiritu oportet adorare. Et hec oratio videtur magis propria: cum Deus magis cor attendat quam verba oris. Sed verba ideo apponimus, ut cum mens pigra est ad se eleuandum in Deum, per verba orationis sustentata eleuetur: ut memoria Deo inhæreat, intellectus sursum tendat, affectus per deuotionem inflammatus gustet quam suavis est Dominus, ex intentione sacre orationis afflatus. Deus enim qui creauit nos, scit quid nobis ^{Mat. 6, 8} necesse sit antequam petamus eum: & ideo non indiget ut per orationem insinuemus ei quid desideremus. Item qui ad hoc fecit nos ut beneficeret nobis gratuito propter semetipsum, oratione nostra non indiget flecti ad miserandum, quod & ante disposuerat facere: sed amplio rem nobis in hoc profectum procurat, cum gratis nobis benefacit sicut ab æterno disposuit: & tamen orationis nostre studium ^{Oratio misericordie Dei non est causa, sed via.} ad multiplicem nobis utilitatem conuertit: atque oratio non est causa eius beneficentiae, sed via: ut si non propter illam, tamen per illam nobis misereatur. Multiplex est orationis utilitas, quibus etiam alias bonas actiones ipsa

excellit. Prima, quia facilius & citius per eam impetramus quæ à Domino desideramus: ita ut quandoque citius breui oratione aliquis obtineat, quod diutius ieiuniis vel aliis laboribus, & piis operibus vix obtineret, licet & alia bona opera ad hoc aliquatenus suffragentur. Unde in omni casu, in omni periculo, pro omni desiderio desiderato, semper inueniemus sanctos principaliter ad orationis subsidium refugisse, quasi ibi promptius quod petebant consecuturi. Matth. Omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. Quid enim non potest oratio efficere?

De effectibus orationis.

CAP. LXVI.

ORATIO iram Dei placat. Moyses Exo. 32, 14 orabat Dominum, & placatus est Dominus. Peccatorum veniam impetrat. Mat. Mat. 18, 32 Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me. Mat. 6, 12 Item: Dimitte nobis debita nostra, &c. Tentationis impetum sedat. Num. Num. 11, 2 Orauit Moyses, & absorptus est ignis. Vicia cordis expellit. Psal. 38, 12 Psalm. Disperge illos in virtute tua, & destrue eos, &c. Psal. 49, 15 In periculo liberat. Psalm. Inuoca me in die tribulationis. A periculis defendit. Mat. 24, 20 Mat. Mat. 24, 20 Orate ne fiat fuga vestra, &c. De hostibus vindicat. 2. Paral. 20, 22 2. Paral. Orauerunt Ezechias & Isa. 37, 15 Isaias aduersus Zennacherib. Difficultates Ios. 6, 20 complanat. Ios. Vociferante populo muri Ierico corruerunt. Familiaritatem Dei confert. Psa. 144, 18 Psalm. Propè est Dñs omnibus inuocantibus eum. Isa. 58, 9 Isa. Clamabis, & dicet, Ecce adsum. Impetrat dona Spiritus sancti. Act. 2, 4 Act. Repleti sunt omnes Spiritu sancto. Luc. 11, 13 Luc. Pater dabit Spiritum bonum petentibus se. Item donum sapientiæ. Iac. 1, 5 Iacob. Si quis vestrum indiget sapientia,